

บทที่ ๓

ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการพึงวิญญูชน
ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาศาสนาวิญญูสามพราน วัดนายโรงและวัดชลประทาน
รังสฤษฎ์ในครั้งนี้ มีรูปแบบการศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Research) และการศึกษาเชิง
สำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีลำดับ
ขั้นตอนของการศึกษาดังต่อไปนี้

๑. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
๒. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
๓. การเก็บรวบรวมข้อมูล
๔. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

๓.๑.๑ ประชากร

ประชากรที่ผู้ศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะเป็นกลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตวัดสามพราน, วัด
นายโรง, และวัดชลประทานรังสฤษฎ์ ซึ่งแบ่งกลุ่มประชากรในการวิจัยเป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้
ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร, ในเขตจังหวัดนครปฐม และในเขตจังหวัด
นนทบุรี ที่สามารถรับฟังคลื่นความถี่จากสถานีวิทยุชุมชน ทั้ง ๓ สถานี ในช่วง เดือนตุลาคม
๒๕๕๑-เดือนเมษายน ๒๕๕๒ จำนวน ๗,๖๓๖ คน

๓.๑.๒ การสุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๔๐๐ คน จาก
ประชากรทั้งหมด จำนวน ๗,๖๓๖ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive) ไปตามอำเภอ
และตำบลต่างๆ ที่สามารถรับฟังรายการวิทยุที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสถานีวิทยุชุมชนวัดสาม
พราน , รายการวิทยุที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสถานีวิทยุชุมชนวัดนายโรง จังหวัด
กรุงเทพมหานคร, รายการวิทยุที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสถานีวิทยุ วัดชลประทานรังสฤษฎ์
จังหวัดนนทบุรี ซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้

๑ . ประชาชนผู้ฟังรายการวิทยุที่เผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสถานีวิทยุชุมชนวัดสามพราน , รายการวิทยุที่เผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสถานีวิทยุชุมชนวัดนายโรง จังหวัดกรุงเทพมหานคร, รายการวิทยุที่เผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสถานีวิทยุ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ จังหวัดนนทบุรี ทั่วไป นอกเหนือจากผู้จัดรายการ ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร, ในเขตจังหวัดนครปฐม และในเขตจังหวัดนนทบุรี ที่สามารถรับฟังคลื่นความถี่จากสถานีวิทยุชุมชน ทั้ง ๓ สถานี จำนวน ๔๐๐ ตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างมีระบบ (Systematic Random Sampling) โดยใช้สูตรของ Taro Yamane^๑

สูตรการกำหนดขนาดตัวอย่างที่พบบ่อยในการวิจัยเป็นสูตรของ Taro Yamane คือ

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดตัวอย่าง

N = ขนาดประชากร

e = ระดับความคลาดเคลื่อน

$$\text{แทนค่า } n = \left[\frac{7,636}{1 + 7,636(0.0025)} \right]$$

$$n = ๔๐๐$$

สุ่มจำนวนตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ในแต่ละระดับชั้นของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างในแต่ละระดับชั้นอย่างเป็นสัดส่วนกับประชากร (Proportional to the Universe) ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างโดยกำหนดจำนวนตัวอย่างของแต่ละตำแหน่ง คือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อวิทยุ เพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางวิทยุ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น ๔๐๐ คน

^๑ Taro Yamane, *Statistic : An Introductory Analysis*, (Tokyo : Tokyo Harper International Edition, Taro Yamane, ๑๙๗๓), p. ๑๒๕.

๓.๒ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) ดังนี้

๓ .๒.๑ แบบสอบถาม ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดต่างๆ ดังต่อไปนี้

เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินผลการใช้สื่อวิทยุในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา จากกลุ่มผู้ฟังรายการวิทยุที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสถานีวิทยุชุมชนวัดสามพราน , รายการวิทยุที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสถานีวิทยุชุมชนวัดนายโรง จังหวัดกรุงเทพมหานคร, รายการวิทยุที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสถานีวิทยุ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ จังหวัดนนทบุรี

ตอนที่ ๑

เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) โดยถามเกี่ยวกับ เพศ, อายุ, สถานภาพ, ระดับการศึกษา, อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน, ท่านรับฟังสื่อวิทยุในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา จากสถานี, ความถี่ที่ท่านรับฟังรายการต่างๆ จากสื่อวิทยุ ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา, ส่วนใหญ่ท่านฟังรายการวิทยุชุมชน หรือวิทยุรายการธรรมะ ที่ไหน, ท่านฟังรายการจากวิทยุชุมชน หรือวิทยุรายการธรรมะ มากที่สุดในช่วงเวลาใด และท่านรับฟังรายการวิทยุชุมชน หรือวิทยุรายการธรรมะ กับใคร

ตอนที่ ๒

๒.๑ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถามการประเมินผลการใช้สื่อวิทยุในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา แบบสอบถามการประเมินผลการใช้สื่อวิทยุในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุ ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา จำนวน ๑๕ ข้อ, ด้านประเมินประสิทธิภาพด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะด้านการทำงานด้านสื่อมวลชน ของผู้จัดรายการธรรมะ จำนวน ๑๐ ข้อ, ด้านประเมินประสิทธิภาพด้านความสามารถในการรับสื่อวิทยุในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา จำนวน ๗ ข้อ

๒.๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินผลคุณภาพการใช้สื่อวิทยุในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

- ๑) คุณภาพของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้านหลักธรรมคำสอนพุทธศาสนา
- ๒) คุณภาพของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้านพุทธศาสนาต่อสังคม
- ๓) คุณภาพของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้านพุทธศาสนาต่อการเมือง
- ๔) คุณภาพของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้านพุทธศาสนาต่อการเศรษฐกิจ

แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นมาเพื่อบำเหน็จการศึกษาตัวแปร ต่าง ๆ มีเป็น ประเด็นคำถามแบบสั้นๆ ไม่ยาว มีทั้งคำถามตรงและคำถามอ้อม เป็นคำถามปลายปิดและปลายเปิด ในตอนท้าย และจัดเรียงประเด็นคำถาม ในเชิงจิตวิทยา เน้นถึงความรู้สึก วิธีคิด ความเข้าใจ เพื่อ ศึกษาวิเคราะห์ โดยใช้มาตราส่วนจัดระดับความคิดเห็นไว้ในการเลือกตอบ ๕ ระดับ เพื่อให้ผู้ตอบ เลือกระบุคำตอบที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของตนมากที่สุด* ดังนี้ คือ

เกณฑ์การให้คะแนน

คะแนน ระดับความความคิดเห็น

๕	คะแนน หมายถึง	ระดับความความคิดเห็นมากที่สุด
๔	คะแนน หมายถึง	ระดับความความคิดเห็นมาก
๓	คะแนน หมายถึง	ระดับความความคิดเห็นปานกลาง
๒	คะแนน หมายถึง	ระดับความความคิดเห็นน้อย
๑	คะแนน หมายถึง	ระดับความความคิดเห็นน้อยที่สุด

เกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ย

ค่าเฉลี่ย

ช่วงคะแนน ๔	.๒๑-๕.๐๐
ช่วงคะแนน ๓	.๔๑-๔.๒๐
ช่วงคะแนน ๒	.๖๑-๓.๔๐
ช่วงคะแนน ๑	.๘๑-๒.๖๐
ช่วงคะแนน ๑	.๐๐-๑.๘๐

การแปลความหมาย

ระดับความความคิดเห็นมากที่สุด
ระดับความความคิดเห็นมาก
ระดับความความคิดเห็นกลาง
ระดับความความคิดเห็นน้อย
ระดับความความคิดเห็นน้อยที่สุด

* วิเชียร เกตุสิงห์, ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมาย : เรื่องง่ายๆที่บางครั้งก็พลาดได้ในข่าวสารการ วิทยาลัยการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๓๘), หน้า ๑๐.

ส่วนที่ ๓ เป็นข้อมูลข้อมูลความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบรายการ วิทยุกระจายเสียง

๓.๒.๒ ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๑. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ สื่อวิทยุในการเผยแผ่ พระพุทธศาสนา เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเป็นรายชื่อให้ครอบคลุมถึง การใช้สื่อวิทยุในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา , ประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุ, ความรู้ ความสามารถ และในการทำงานด้านสื่อมวลชน ของผู้จัดรายการธรรมะ, ความสามารถในการรับ สื่อวิทยุในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และการใช้สื่อวิทยุในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อให้ได้ ข้อมูลในการดำเนินการวิจัยที่ถูกต้องแม่นยำ

๒. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถาม และรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์ เนื้อหาเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

๓. สร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการสอบถาม ประเมินผลการใช้สื่อวิทยุในการเผยแผ่ พระพุทธศาสนา ของประชาชน ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

๔. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๓ ท่าน ตรวจสอบเนื้อหา หา ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ

๕. ดำเนินการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐ คน และนำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้ มาวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบสอบถาม

๖. ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

๓.๓.๑ ดำเนินการขอหนังสือแนะนำตัวจาก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อนำไปติดต่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามสถานที่ต่าง ๆ

๓.๓.๒ ผู้วิจัยนำหนังสือแนะนำตัวไปขออนุญาตยังสถานที่เก็บข้อมูล เพื่อขอความร่วมมือในการนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

๓.๓.๓ ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

๑. ดำเนินการเก็บข้อมูล ตามเขตพื้นที่ จำนวน ๓ เขต จากจากกลุ่มผู้ฟังรายการวิทยุที่เผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสถานีวิทยุชุมชนวัดสามพราน , รายการวิทยุที่เผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสถานีวิทยุชุมชนวัดนายโรง จังหวัดกรุงเทพมหานคร, รายการวิทยุที่เผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสถานีวิทยุ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ จังหวัดนนทบุรี โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามและส่งคืนทันทีเมื่อตอบแบบสอบถามเสร็จ

๒. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลไปทั้งหมด ๔๐๐ ฉบับ ทั้งนี้เพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้กำหนดการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมอีก ๒๐ % รวมจำนวนที่แจกแบบสอบถามทั้งสิ้น ๔๒๐ ชุด และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ๔๐๐ ฉบับ

๓.๔ การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยประมวลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๓.๔.๑ ทำการตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บรวบรวมมา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ เพื่อนำมาเตรียมบันทึกและวิเคราะห์ข้อมูล โดยการคัดแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออกไปเหลือแบบสอบถามที่มีข้อมูลครบถ้วนที่นำไปวิเคราะห์ข้อมูล ๔๐๐ ฉบับ

๓.๔.๒ นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ตอนที่ ๑ ข้อมูลส่วนตัวทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์ โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) ตามตัวแปรเพศ, อายุ, สถานภาพ, ระดับการศึกษา, อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน, ท่านรับฟังสื่อวิทยุในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา จากสถานี, ความถี่ที่ท่านรับฟังรายการต่างๆ จากสื่อวิทยุ ในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา, ส่วนใหญ่ท่านฟังรายการวิทยุชุมชน หรือวิทยุรายการธรรมะ ที่ไหน , ท่านฟังรายการจากวิทยุชุมชน หรือวิทยุรายการธรรมะ มากที่สุดในช่วงเวลาใด และท่านรับฟังรายการวิทยุชุมชน หรือวิทยุรายการธรรมะ กับ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

๓.๔.๓ นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ตอนที่ ๒ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถามการประเมินผลการใช้สื่อวิทยุในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา แบบสอบถามการประเมินผลการใช้สื่อวิทยุในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ด้านประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อวิทยุ ในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา จำนวน ๑๕ ข้อ, ด้านประเมินประสิทธิภาพด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะ ด้านในการทำงานด้านสื่อมวลชน ของผู้จัดรายการธรรมะ จำนวน ๑๐ ข้อ, ด้านประเมินประสิทธิภาพด้านความสามารถในการรับสื่อวิทยุในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา จำนวน ๗ ข้อมา

วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) และจัดอันดับนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

๓.๔.๔ นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินผลคุณภาพการใช้สื่อวิทยุในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

- ๑) คุณภาพของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านหลักธรรมคำสอนพระพุทธศาสนา
- ๒) คุณภาพของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านพุทธศาสนาต่อสังคม
- ๓) คุณภาพของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านพุทธศาสนาต่อการเมือง
- ๔) คุณภาพของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านพุทธศาสนาต่อการเศรษฐกิจ

มาวิเคราะห์โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง